

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 2005**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Τέτοια συμπίκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του ¹Ήτον. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα, στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτο που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θά 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιάτρευτη νοσταλγία.

[...]

Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, το ελληνικό πνέμα, φωτεινό, τολμηρό κι ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο του.

Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές με τα ουρανιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραία λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογίζεται πως με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα.

Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να πραγματοποιούν με τα κορμιά τους τις πιο επικίνδυνες τόλμες· και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαις;» τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι» αποκρίθηκε ο σοφός «πως αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»

Εδώ όμως, στο Ήτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάει σε κλάματα. Γιατί μήτε καταπληχτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή μένει, μέσα σε τέτοια ευλύγιστα κορμιά, ακαλλιέργητη. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.

Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές είναι στο Ήτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά —ακόντιο, πήδημα, δίσκος— παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκετ, τένις, φουτμπόλ.

Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθεις πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις: σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο αψηλές κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας.

[...]

Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, ²πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. «Στα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό.»

(Νίκος Καζαντζάκης, *Ταξιδεύοντας* - Αγγλία, Αθήνα 1962)

1. Ήτον: Φημισμένο Κολέγιο της Μεγάλης Βρετανίας.

2. Ουέλιγκτον: Άγγλος στρατηγός ο οποίος έμεινε γνωστός για τη νίκη του επί του Ναπολέοντα στη μάχη του Βατερλό.

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (70-90 λέξεις). **Μονάδες 25**

- B1.** Σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσετε την άποψή σας για το περιεχόμενο του πιο κάτω αποσπάσματος: **«Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. Έστα τεραίν του Έτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό».**
Μονάδες 10
- B2.** Να επισημάνετε τα δομικά στοιχεία της έβδομης παραγράφου («Τα ομαδικά παιχνίδια ... κορυφές της ενέργειας»).
Μονάδες 5
- B3.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: **πραγματοποιούν, ευλύγιστα, ακαλλιέργητη, αφιλόκερδες, γυμνάζεις.**
Μονάδες 5
- B4.** **αριστοκρατία, σκοινοβατικούς, ισορροπία, λεμβοδρομίες, συνηθίζουν:** Από το δεύτερο συνθετικό των πιο πάνω λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη.
Μονάδες 5
- Γ.** Στα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα μειώνονται σταδιακά οι χώροι ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης. Στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου σας καλείστε, ως εκπρόσωπος των μαθητών και χρήστης αυτών των χώρων, να επισημάνετε σε μια ομιλία σας 500-600 λέξεων τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.
Μονάδες 50

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ 2005**A.****ΠΕΡΙΛΗΨΗ:**

Στο παρόν λογοτεχνικό απόσπασμα ο συγγραφέας Ν. Καζαντζάκης παραθέτει τις εντυπώσεις του από το κολλέγιο του Ήτον στην Αγγλία · ένα κολλέγιο απ' όπου πέρασαν και περνούν μεγάλες μορφές του αγγλέζικου έθνους και όπου κυριαρχεί το ελληνικό πνεύμα. Ο συγγραφέας περιδιαβαίνοντας στο χώρο του Ήτον εντυπωσιάζεται από τα δυνατά και γεμάτα χάρη και πειθαρχία κορμιά των σπουδαστών. Ωστόσο, παρατηρεί πως η άσκηση του σώματος συνδυάζεται αρμονικά με την καλλιέργεια πνεύματος και ψυχής · το σώμα γίνεται ο αγωγός για την ψυχοπνευματική ανάπτυξη. Ο ομαδικός αθλητισμός και η κλασική παιδεία, που παρέχει το Ήτον, είναι οι δρόμοι που οδηγούν σε μια τέτοια ισορροπημένη ανάπτυξη. Τέλος, ο συγγραφέας τονίζει πως τα ομαδικά παιχνίδια είναι εκείνα που καλλιεργούν ήθος, καθώς μαθαίνουν στον άνθρωπο να υποτάσσει την ατομικότητά του στην ομάδα και να λειτουργεί ανιδιοτελώς υπέρ αυτής σε όλα τα επίπεδα.

B.1.**Ανάπτυξη παραγράφου.**

Σώμα και ψυχή: δύο πτυχές της ανθρώπινης οντότητας τόσο ξεχωριστές αλλά και τόσο συνδεδεμένες συνάμα. Ο αθλητισμός ασκεί, καλλιεργεί και εξελίσσει και τις δύο. Το καλοδομημένο, ανθεκτικό και πειθαρχημένο κορμί αναπτύσσεται και υλοποιείται παράλληλα με την καλλιέργεια της υπομονής, της επιμονής, της ισχυρής θέλησης, της τόλμης και της μαχητικότητας για τη διεκπεραίωση του αγώνα και την εκπλήρωση του τελικού στόχου. Επιπλέον, ο σεβασμός για την προσπάθεια του συναθλητή, το πνεύμα ομαδικότητας και συνεργατικότητας - κυρίως στα πλαίσια ομαδικών αθλημάτων - αποτελούν αρετές τόσο κοινωνικές όσο και ηθικές, αρετές ψυχής που σίγουρα ο υγιής αθλητισμός καλλιεργεί. Εξάλλου, και το πνεύμα δε μένει αμέτοχο σε μια τέτοια διαδικασία: τίθεται σε εγρήγορση και καθίσταται πιο οξυδερκής και διαυγής.

Επομένως, η σκληραγώγηση και παράλληλα η εκλέπτυνση σώματος - πνεύματος - ψυχής είναι τα "συστατικά της νίκης" ακόμη και στις πιο αντίξοες συνθήκες, όπως στην περίπτωση της επικράτησης του Άγγλου στρατηγού Ουέλιγκτον επί του Ναπολέοντα στο Βατερλό.

B.2.**Δομικά Μέρη Παραγράφου:**

- **Θεματική Περίοδος:** «Τα ομαδικά παιχνίδια.....σε μια γενική ενέργεια».
- **Λεπτομέρειες /Σχόλια:** «Να μη νιώθεις.....σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος».
- **Περίοδος Κατακλείδα:** «Έτσι, από σκαλοπάτι.....κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας».

B.3.**Συνώνυμα:**

- **Πραγματοποιούν:** υλοποιούν, πραγματώνουν, εκτελούν
- **Ευλύγιστα:** εύκαμπτα.
- **Ακαλλιέργητη:** απαίδευτη
- **Αφιλόκερδες:** ανιδιοτελείς
- **Γυμνάξεις:** ασκείς

Β.4.

- Αριστοκρατία → διακρατικός
- Σκοινοβατικούς → απόβαση
- Ισορροπία → αντίροπος / επιρρεπής
- Λεμβοδρομίες → παράδρομος
- Συνηθίζουν → ανήθικος.

Γ.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΟΜΙΛΙΑΣ

Αγαπητό ακροατήριο,

Χαίρομαι που μου δίνεται η ευκαιρία στα πλαίσια αυτής της συνάντησης, να μιλήσω για τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στη σωματική και ψυχική συγκρότηση των εφήβων καθώς και στη μελλοντική τους κοινωνικοποίηση.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ζούμε σε μια κοινωνία πολυπληθή, μαζοποιημένη και απρόσωπη, η οποία πάσχει ιδιαίτερα στον τομέα της ανάπτυξης υγιών διαπροσωπικών σχέσεων · στη διαμόρφωση αυτού του σκηνικού συμβάλλει καθοριστικά η σταδιακή μείωση των χώρων ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης · χώροι στους οποίους οι νέοι θα μπορούσαν να αναπτύσσουν κοινωνικές σχέσεις, να καλλιεργούν τα ενδιαφέροντά τους, να σφυρηλατούνται σωματικά και ψυχοπνευματικά μέσω της εκγύμνασης και της ψυχαγωγίας και γενικότερα να βοηθούνται στη διαμόρφωση μιας συγκροτημένης προσωπικότητας.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α. Αθλητισμός (κυρίως ομαδικά παιχνίδια) και σωματική και ψυχική διαμόρφωση

➤ Σωματική διαμόρφωση:

• Εκγύμναση σώματος

- κορμί καλοδομημένο, όμορφο, γερό, ανθεκτικό και σκληραγωγημένο, σφριγηλό, ζωντανό και νευρώδες, με χάρη, ευκαμψία αλλά και πειθαρχία.
- διαμόρφωση και διατήρηση καλής υγείας, καλής φυσικής κατάστασης, σωματικής ευεξίας · η δε τελευταία οδηγεί και σε ψυχική ευεξία.

➤ Πνευματική / Ψυχική διαμόρφωση:

• Ψυχοπνευματική καλλιέργεια

- στα πλαίσια της σωματικής άσκησης, ο αθλητισμός εξοπλίζεται με επιμονή, υπομονή, θάρρος, αγωνιστικότητα, αυτοκυριαρχία – αυτοπειθαρχία.
- Καθίσταται ο νους πιο οξυδερκής, διαυγής και έτσι ο αθλητής με τόλμη και αποφασιστικότητα εθίζεται στο να χειρίζεται κρίσιμες καταστάσεις της ζωής αντεπεξερχόμενος και στις πιο αντίξοες συνθήκες.
- Δημιουργείται μία προσωπικότητα αυτόνομη κι ελεύθερη που μαθαίνει - στα πλαίσια της άμιλλας πάντα – να θέτει υψηλούς στόχους και να μην εγκαταλείπει ποτέ την προσπάθεια.

▪ Ψυχοκοινωνική καλλιέργεια:

- ο αθλητισμός ως ιδεώδες κοινωνικοποιεί και συνδέει με δεσμούς φιλίας τους συναγωνιζόμενους, εθίζει στην αναγνώριση της αξίας των αντιπάλων και στην

ανάπτυξη σεβασμού

- Οι ευεργητικές επιδράσεις επεκτείνονται και στην καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος, της ισοτιμίας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, στον παραμερισμό των διαφορών και στην καλλιέργεια κοινής συνείδησης, σύμπνοιας, αρμονικής και ειρηνικής συνύπαρξης ατόμων και λαών, στοιχεία απολύτως απαραίτητα για την προαγωγή της κοινωνικής ζωής.

B.

Αθλητισμός και μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων / νέων.

Η κοινωνικοποίηση, δηλαδή η ομαλή ενσωμάτωση του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο μέσω της εσωτερίκευσης των κανόνων του, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και γενικότερα της ομαλής ανάπτυξης και πορείας μιας κοινωνίας.

Ο αθλητισμός μέσω των πνευματικών, ψυχικών και κοινωνικών αρετών που καλλιεργεί συμβάλλει καθοριστικά - ανάμεσα σε άλλους παράγοντες κοινωνικοποίησης - στην επιτυχή και μακροπρόθεσμα δημιουργική κι αποτελεσματική ένταξη και συμμετοχή του νέου στο συλλογικό βίο.

Πιο συγκεκριμένα, οι νέοι που μέσω του αθλητισμού βοηθούνται στη διαμόρφωση και διαρκή εξέλιξη των παραπάνω αρετών / αρχών θα είναι σε θέση στο μέλλον να:

- Αναπτύσσουν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις, ισορροπώντας έτσι ψυχοσυναισθηματικά·
- Να διέπονται από ηθικές αρχές, σεβόμενοι τους συνανθρώπους τους και αποδεχόμενοι τους κοινούς συμβιωτικούς κανόνες·
- Να διαμορφώσουν υγιή κοινωνική, πολιτική ακόμη και οικουμενική συνείδηση, επιδεικνύοντας ομαδικό πνεύμα και συμμετοχική διάθεση ως ενεργοί πολίτες της χώρας τους αλλά και ως μέλη της παγκόσμιας κοινότητας, προϋπόθεση αναγκαία για την σταθερότητα και την ειρήνη στις σχέσεις ατόμων, ομάδων και λαών.

Επίλογος

Γίνεται αντιληπτό, επομένως, πόσο σημαντικός είναι ο αθλητισμός τόσο για τη διαμόρφωση αυτοκαθοριζόμενων και συγκροτημένων προσωπικοτήτων όσο και για τη διαμόρφωση υγιών κοινωνιών και λαών που να συμβιώνουν αρμονικά. Το δε τελευταίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό αναλογιζόμενοι το πόσο έχουν στενέψει τα όρια της παγκόσμιας κοινότητας μέσα στην οποία όλοι συμβιώνουμε.

Κλείσιμο ομιλίας

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας και ελπίζω οι αρμόδιοι να κινητοποιηθούν προς τη δημιουργία και προώθηση περισσότερων και καλύτερα οργανωμένων χώρων άθλησης και ψυχαγωγίας.